

2. Кісінь З. Р., Середя В. В., Юридико-психологічні засади запобігання професійній деформації працівників правоохоронних органів : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 848 с.

3. Бугайчук К. Л. Правові основи діяльності поліції України. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. 2(23). Т. 3, 2018. С.125-130. http://www.pjv.nuoua.od.ua/v2-3_2018/25.pdf.

*Шепеленко Діана Костянтинівна,
курсантка за спеціальністю «Право»
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:*

*Логінова Марина Вікторівна,
викладач кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Несприятливі на сьогодні події в Україні спричинили значні виклики для належного функціонування системи цивільного судочинства. Через необхідність евакуації, руйнування інфраструктури та обмеженість ресурсів діяльність багатьох судів була паралізована або серйозно обмежена. Це створило величезне навантаження на цю систему, призвело до критичних затримок у розгляді справ. Саме тому питання альтернативного вирішення спорів набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану.

Не зважаючи на свою ефективність, методи АВС, як от медіація, поки що не набули належної популярності в Україні. Брак обізнаності громадян та недовіра до таких альтернативних способів на тлі перевантаженості судів гальмують їх розвиток. За даними за 2022 рік, на розгляді в судах України перебувало майже 3,5 мільйона справ. Через різні причини значна частина з них не була вирішена. Надмірна тривалість судового розгляду порушує фундаментальне право осіб на доступ до правосуддя [1]. В українському законодавстві відсутні спеціальні акти, які б регулювали альтернативні механізми врегулювання спорів. Правова невизначеність щодо процедур, вимог та юридичної сили угод, укладених в результаті медіації, стримує запровадження АВС. Однак, попри поширення випадків застосування медіації, цей інститут поки що не розкривається повністю в умовах України. Обговорення питань популяризації медіації в суспільстві та співпраці між медіаторами та судами є важливим завданням [1].

Медіація може сприяти зменшенню навантаження на судову систему та забезпечити більш ефективне вирішення спорів. Важливо продовжувати

працювати над популяризацією цього інструменту та сприяти його розвитку в Україні. Відповідно, альтернативні засоби розв'язання спорів потребують належного правового регулювання, яке враховує їх правову природу. Правова природа АВС-засобів ґрунтується на взаємному співробітництві сторін із метою досягнення узгодженості позицій у питаннях, які є суперечливими. Важливою засадою належного впровадження АВС-засобів визначено метод правового регулювання, оскільки саме він впливає на вибір засобів реалізації правових відносин [2, с. 326].

Через відносно новизну інституту медіації в Україні існує гострий дефіцит професійних медіаторів, здатних допомогти вирішити спори в рамках цивільного процесу. Особливо актуальним є питання підготовки фахівців для вирішення специфічних спорів, пов'язаних з воєнними діями. Медіація набуває все більшої популярності в Україні як альтернативний спосіб вирішення судових спорів, оскільки їй більшою мірою довіряють особи, які зацікавлені у мирному і чесному вирішенні конфлікту. Отож, справедливою є дискусія щодо змісту та якості підготовки медіаторів, а особливо важливим є осмислення питання – якою має бути базова освіта і підготовка медіатора, який бере участь у вирішенні правових спорів [3, с. 96].

Отже, впровадження альтернативних механізмів вирішення спорів у цивільному процесі є вкрай важливим під час воєнного стану для розвантаження перевантажених судів та забезпечення своєчасного доступу до правосуддя. Російська агресія проти України створила безпрецедентні виклики для системи цивільного судочинства. Численні руйнування, евакуації, брак ресурсів паралізували роботу багатьох судів, спричинили колосальне навантаження та критичні затримки у розгляді справ. У цій ситуації активне впровадження альтернативних механізмів вирішення спорів є життєво необхідним для забезпечення своєчасного доступу громадян до правосуддя.

Медіація, арбітраж та інші альтернативи судовому розгляду мають низку очевидних переваг: оперативність, економічність, конфіденційність, можливість врахувати специфіку конфлікту. Проте, на заваді їх широкому застосуванню стоять відсутність належного правового регулювання, брак кваліфікованих кадрів та низький рівень обізнаності громадян. Лише за умови комплексного вирішення цих питань АВС зможуть реалізувати свій потенціал та відіграти ключову роль у забезпеченні своєчасного цивільного судочинства в воєнний період.

Список використаних джерел

1. Роль медіації, її розвиток в Україні сьогодні й точки перетину із судочинством: у Верховному Суді провели круглий стіл. *Судово-юридична газета*. 20.11.2023. URL: Роль медіації, її розвиток в Україні сьогодні й точки перетину із судочинством: у Верховному Суді провели круглий стіл / Суд інфо / Судово-юридична газета (sud.ua) (дата звернення – 20.04.2024).

2. Новікова М.М., Сімонцева Л.О. АВС-засоби в системі кримінально-процесуальних засобів розв'язання кримінально-правового конфлікту: проблеми

методології. *Юридичний бюлетень. Науковий журнал*. 2020. Вип. 17. С. 376 (дата звернення – 20.04.2024).

3. Оганісян Ц. Система підготовки медіаторів в Україні: сучасний стан та перспектив. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2. С. 417.